

ספרוי — אוצר החסידים — ליאובאואריטש

שער
שלישי

קובץ
שלשת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חופשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נג"מ זי"ע

שנייאורסאהן

מליאובאואריטש

•

שמות

(להלן בו שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פאָרקווי

שנת חמישת אלפים שבע מאות שמותנימ וSSH לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת שמota, טריכא טבת, ה'תשפ"ו (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by
KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.org / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

מסתברא – הלא המיתה (באה לאחרי הלידה, והיא) מובלעת את פעלות הלידה, ולא להיפך?!

ב. נוסף על השאלה הניל' שמצד הסברא – עוד אינו מובן: הרי מקרה מלא דבר הכתוב: "טוב .. (ו) יום המות מיום הולדו"; וטעם הדבר מבואר במדרשי, כי ביום שנולד בו אין אדם יודע מה מעשו⁶, משא"כ ביום המיתה (של צדיק) אנו יודעים שייצא מן העולם בשלום⁷ (כשבדיו תורה ומעשים טובים).

[וכפרט לפि ביאור רבינו הזקן⁸ בגדל העילי דיים הסתלקותם של צדיקים, שאז "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו" באים לידי שלימות, ולפיכך זהו מועד ועת רצון אשר "פועל יושנות בקרוב הארץ".]

ולפי זה מתעוררת תמייהה גדולה: איך אפשר מרעיקרא לומר שישם הלידה יש בו מעלה לגביו יום המיתה (וככל-שכן והעbara⁹) את העניין הבלתי-רצוי שבאים זה בתור יום מיתת משה. ובפרט לפי הדגשת המדרשי, שבאים

א. אודות يوم לידת משה רבינו אמרו חז"ל, שביטול גזירת המן ה"י קשור בזכות המוחדת שבאים זה, וזה לשון הגמרא: תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמח (המן) שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה. ולא הי יודע שבשבועה באדר מות ובשבועה באדר נולד.

ופירש רש"י: **כדי הלידה**² שתכפר על המיתה.

ובפרשיות כוננת רש"י בזה ליישב קושי בדברי הגמרא: איןאמת ששבועה באדר יש בו המעלה דיים שנולד בו משה – אבל הרי ישנו בו גם העניין דיים "שמת בו משה", ובמה עדיפה לידי משה מהסתלקותו, עד שמנני כך יתבטל העניין הבלתי-רצוי שבאים זה (בתור יום ההסתלקות?)

ומבואר רש"י – **"כדי הלידה שתכפר על המיתה"**: הלידה מכפרת, "מקנחת" (כפירה .. לשון קונה והעbara³) את העניין הבלתי-רצוי שבאים זה בתור יום מיתת משה.

אבל צריך להבין: לכואורה איפכא

(1) מגילה י, ג, ב.

(2) בפרש"י שבע"י: **כדי** הוא יום הלידה שכיפור על המיתה. והיינו שהזוכות הוא לא (רכ) מצד עצם הלידה, כי"א שיר לחיים (ולהעדי ממחוזל (תענית בט, א) מגולgin זכות ליום ואראה בארכובה לקו"ש חט"ז ע' 343 ואילך וש"ג).

(3) רש"י וישלח לב, בא. **אגה"ת** פ"א (ג, טע"ב).

(4) קהילת ג, א.

(5) קה"ר עה"פ (פ"ג, א (ד)). **תנחותם ושמור** ר"פ ויקהל. ועוד.

(6) ל' השמו"ר שם.

(7) ל' הקה"ר שם.

(8) **אגה"ק סוס** זר (קמץ, סע"א ואילך) וס"י כת. וראה סדור שער הל"ג בעומר (דש, ב"ג. שז, טע"ב). ועוד.

(9) קה"ר שם. ועד"ז בשמו"ר שם.

— כמוובן, אין להקשות מזה שהמן "שמח שמחה גדולה" מצד זה ש"נפל לוי פור בירח שמת בו משה", כי לא ידע עד העילי דיום ההסתלקות; אלא הקושיא היא — למה לא נאמר בגמרה למתנקא, שענין זה גופא "לא ה' יודע קו?"

ג. ויש לומר הביאור בזזה:
 אע"פ שהכלל "טוב .. يوم המות מיום הולדו" שידך בכל אדם (אפיקו בצדיקים), לפי ש"אין אדם יודע מה מעשיו" — הרי משה יוצא מכלל זה, לפי בלייתו של משה כתיב¹³ "וְתֹרֵא אֶת־
 טוֹב הָוֹא", וכפирוש חז"ל¹⁴ בזה,
 שבשעה שנולד משה נתמאל הבית
 כollow אור" (הינו ש惕יף כشنולד האיר
 במשה אור השכינה¹⁵ באופן שהair
 את הבית כולם).

כלומר: אף שבholodat כל אחד מישראל (יהי מי שהיה) באה "המשכה"
 חדשה של אלקות בעולם בעצם לייזתו,
 ע"ז שירדה (עוד) נשמה שהיא "חלוקת
 אלוקה ממועל ממש"¹⁶; וע"כו"כ אם
 הרק הנולד הוא בעל נשמת צדיק

הlideה אין מקום לשמהה (כי אין ידוע באיזה פרק ומעשים יعتمد אם צדיק ואם כו"), משא"כ "ומת — הם צריכים לשמה שנטפר בשם טוב כו".

[ואפילו אם נאמר שלאחר ש"נטפר בשם טוב" הרי סופו מוכיח על תחילתו שגם זמן לידתו הוא יום נעללה בעל זכות מיחדמת (בחיותו היום שבו ירדת נשמת הצדיק ליעולם הזה) — הרי סוף סוף זו תוצאה בלבד ממה שנתגלה לאחר מכן ביום המיתה (כאשר "נטפר בשם טוב"¹⁰; ואם כן אי אפשר שתה"י מעלה יתרה ביום הלidea על יום המות!]

וoud צריך להבין: לפי דברי המדרש הנ"ל (וביאור רבינו הוזקן) בגודל הזכות והעלילוי ד"י "יום המות" — מתעורה תמייה: מאחר שכונת הגمرا לחת טעם לכך שנפיילת הפור בז' באדר יש בה עניין של זכות (ה לבטל את גזירות המן) — הוה לי' למייר מני' ובו, שיום "שמת בו משה" (מכח המין האנושי¹¹) יש בו זכות גדולה ביותר, שכחה לפועל "ישועות בקרב הארץ" — ביטול גזירותו של המן!¹²

ושוב ומלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום — מורה על השלים שביבודות הצדיקים, המארה בגילוי ימים פטירתם. ע"ש בארכוה.
 וכן נת' ע"פ פרש"י, כדאי הלidea שתפקידם הימיתה, שמוחה מבון שהמעלה היא בעניין (יום הלidea שלעצמם).

(13) פרשנו ב. ב.

(14) סותה יב, א (וראה שם יג, רע"א). שמור' פרש"י עה"פ (שם וכוכן בכד הקמץ שבהערה 22) "אורות". וראה מאמרי אדה"ז"תקפ"ד ע' סב ואילך (שם ע' עדר ואילך). ואכ"מ. ועוד.

(15) זהר פרשנותנו (יא, ב) עה"פ. ועוד.

(16) תניא רפ"ב. וראה אגה"ת פ"ד (צג, סע"ב).

(10) אף שזה גופא בא מ"כח" הלidea, כהיל "ימים הולדיין" (ורואה ל��"ש ח' ב' ע' 606. ולהעיג מלוקית מוצרע (כה, א) בפי' התחלת הכתוב "טוב שם וממן טוב" — אבל הגilio בפועל ושלם בעת ההסתלקות. ולהעיר מלקי"ש ח' ב' (ע' 283 ואילך) במשמעות הפועל על הכתה.

(11) ראה רמב"ם פיה"מ לסנהדרין פ' חיל היסוד הז'.

(12) בלקו"ש חט"ז (ע' 350 ובהערה 76 שם. וראה שחתת ש"פ תרומה תשמ"ג נט' שכונת הגמי' בלא ה' יוציא שב' באדר מת ובז' באדר נולד" היא להdagish מעלה יום מיתהן, כי זה ש"היום מלאו ימי' ושנותיו" (כפרש"י מגילה שם) — וכמהז'ל (קידושין לח, א. וש"ג) "שהקב"ה

ועבודתו" של משה רבינו, ברור שיש עילוי ביום המות לגבי יום הילידה, כי ביום הולדו – בטרם הייתה בעולם עבודת משה – היו ענינים אלה רק "בכח", ושלימוט "מעשיו ותורתו ועובדתו" היא רק בשלימות ימיו (עובדתו), בעת הסתקותו. ומילא – "טוב .. יומם המות מיום הולדו"²¹.

אבל האור שהAIR בעת לידת משה קשור לעצם נשמת משה, לכח דנסמת משה, והוא עניין שאנו תלוי בעבודת הנשמה בגוף (ולכן האור האור בפונול תיכף בעת לידתו, עוד לפני שהי' שיקע בעובודה);

ועניין זה אינו רק עילוי גדול יותר מהעלילי הנ"ל "יום המות", אלא יתר על כן – "כדי הילדה שתכפר על המיתה" (בדלקמן בארכנה).

ד. ויבן זה לפי ביאור הבהיר²² במאמר חז"ל²³ "נתמלא כל הבית אורה" – ש"משה רבינו מתחלת תולדתו הי' ראוי להAIR את כל העולם על ידי התורה" (כמ"ש "ותורה אור", וכאמאר חז"ל²⁴, "אין אור אלא תורה", "אורה זו תורה").

ומזה מובן, שה��ונה דנסמת משה ("מתחלת תולדתו") הייתה מקושרת ומותאמת במיוחד לענינה של תורה. וזה גופא הוא הטעם ש"נתן נפשו עלי"

[כאמאר חז"ל¹⁷, "בראת צדיקים", היינו שהקב"ה בORA נשמות מיוחדות בעלי כחות מיוחדות שיוכלו להגשים למדריגת צדיק¹⁸]

הרי בוגע לשאר בני ישראל אין מקום לומר שימושם לידתם ישנו כבר עניין של אור (וגילוי), שהARI הנשמה היא בהullen בתוך הגוף, וגילוי אור הנשמה תלוי בביורו וזכור הגוף ע"י העבודה – שככל שיויסף האדם בזיכר האדם את גופו, כך ילך ויתגלה אור הנשמה ועל ידה יאיר אור אלקי העולם.

ולכן "טוב .. יומם המות מיום הולדו", כי המכחות הרוחניים שמתקבל איש ישראל, הARI הם ביום הולדו בכח בלבד (ואין אדם יודע מה מעשיהם); ואחתית באים הם לידי גילוי (ושלים מות). – רק ב"יום המות".

משא"כ במשה הנה תיכף כשןולד "נתמלא הבית כולם אור" – כבר באותה שעה הי' ה"אור" אור המAIR בפועל ובגלי, ועד כדי כך, שהAIR (לא רק בו בעצמו, אלא) גם בבית, ועד ש"נתמלא (כל¹⁹) הבית כולם אור".

– ואין להקשوت מזה שבמדריש גופא (שם על אמר²⁰) דריש פסוק זה ד"טוב .. יומם המות מיום הולדו" גם על משה רבינו, היינו שגם במשה יש עילוי ביום המות לגבי יום הולדו – כי הדבר תלוי בណון שבו עסקינו:

כשמדובר אודות "מעשיו ותורתו

(21) ולהעיר שבמדריש שם מדובר על מעלה אחרית שביום המות – כ"כשותהן הכל מרגשיהם .. המן הודיע מיתתו (של משה) שבת". ואכ"ם.

(22) בס' כד הקמח מע' נר חוכבה.

(23) כ"ה ל' הבהיר שם בשם המדריש.

(24) משלוי ה' כג.

(25) תענית ז, ב. מגילה טז, ב.

(17) ב"ב טז, א.

(18) תניא פ"ד (כ, א).

(19) כ"ה בסוטה יג, רע"א. שמ"ר שם.

(20) קה"ר שם. וכן בפרש"י קהלה עה"פ.

תורת אמרת"³⁴ – שהتورה היא נצחית, ואין שירך בה כל עניין של שינוי, ובלשון הרם"³⁵, שהتورה "עומדת לעולם ולעולם עולמים, אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת" – אין היא נתונה תחת שינויי הזמן או השינויים הבאים על בני האדם (מקבלי ולומדי התורה), אלא בכל המציגים נשארת התורה כמו שהיא בלי שינויים³⁶.

[ויש לומר, שגם מטעם זה אמרו חז"ל³⁷, "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדר הכל נאמר למשה מסני" – כי בתורה לא תחנן הוספה (אמתית³⁸); ולפיכך, אם עניין של תורה הוא, הרי מזה גופא מוכחה שכבר ניתן למשה מסני].

ה. וליתר ביאור:

זה שהتورה אינה משתנתית מצד שינויי הזמן וכו', אין זו משום שהتورה לא ירצה לתוך גדרי הזמן והמקום

– אדרבה: תורה "לא בשמיים היא"³⁹, אלא היא ניתנה ונמצאת למטה

עד שהتورה "נקראת על שם"²⁶ ("זכרו תורה משה עבדי"²⁷) – כי הקישור והאחדות דומה עם התורה אינו דבר נוסף על עצם מציאותו (זהינו, עניין שנותהדרש לאחר זמן על ידי עבודתו) – אלא נשמהתו, מצד עצמו מהותה, "ראוי להאר את כל העולם על ידי התורה", כר, שהעצימות דומה היא מציאות אחת עם התורה.

וההסברה בזו:

אמרו חז"ל²⁸ "אין אמרת אלא תורה". עניין התורה הוא – אמרת. והתוכן האמתי ד"אמת" אינו (רק) שלילת היפך האמת (שקר), אלא "אמת" ממשעה²⁹ – עניין שאין שירך בו שינוי, עניין נצחי, ובלשון הכתוב³⁰ "שפת אמרת תיכון לעד" [ויזועה הראי] לדבר מדברי המשנה³¹, שמעיינות המתיבשימים אחת לשבע שנים³² קרוויים "מים (נהרות) המכובזין" (ופטולים לקידוש מי חטא) – עד שקר אין לו רגלים³³.]

וזהו עניין "תורת אמרת" – "ונתן לנו

(26) מכילתה בשלה טו, א. ובכ"מ.

(27) מלאכי ג, כב.

(28) ירושלמי ר' ר' פ"ג ה"ה. וראה ברוכת ה,

ריש ע"ב. ועוד. וראה לקו"ת סוכות פא, ג. ובכ"מ.

(29) ראה לקו"ת מטות פג, ס"ג ואילך. מסע

צג, ב"ג. ועוד.

(30) ממשלי יב, יט. רשי"י, לרבי"ג ומצוד"ד שם. וראה תניא ספי"ג.

(31) פרה פ"ח מ"ט. – הובא בלקו"ת מטות ומשמעותם. ובכ"מ.

(32) הטעם ע"ז – ראה ס"ה' מתרמ"ג ע' צז. לקו"ש חט"ז ע' 427 (ועוד).

(33) אותיות דרע"ק בתחלתו. תקו"ז תכ"ב סו, א. פרש"י משלוי שם. וראה שבת קד, א. זח"ב

קפת, א. ועוד.

יסוח"ת שם.

ונפסד, יש בהם חיים נצחים (חירות מملאך המות⁴⁶).

אלא שע"י חטא העגל נתבטל העניין⁴⁷, כי כדי שהתורה תעפעל נצחות באדם, מוכרת התורה להיות חקקה בגופו הגשמי; אבל חטא העגל נתן בגופים "זוהמא"⁴⁸ המסתירה על התורה, באופן שאין התורה יכולה להיחקק בגופם.

וע"י מעשינו ועבודתנו עוקרים אנו חושך זה, עד שمبرטלים את ה"זוהמא", עד עת קץ כאשר «ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ»⁴⁹ – שאו תהא "חירות ממלאך המות", חיים נצחים בפועל, נשמה בגוף.

ו. וזהו גם הביאור בזה ש"משה רבינו מתחלת תולדתו הי' ראוי להאריך .. על ידי התורה" – כי עינינו של משה הוא מדת האמת ("אמת זה משה"⁵⁰), וכן נתנה על ידו תורה אמת – "משה (אמת) ותורתו אמת"⁵¹.

הפרש בזה הוא, שלא זו בלבד שמשה לא אמר ח"ו דבר שהוא היפך האמת – גם אחרים, ובפרט צדיקים, שעניהם הוא מדה קדושה אחרת (חסד וכו'), אינם שיכבים כלל לעניין של שקר

bara'ץ דוקא, בעולם שנמצא תחת שינויו הזמן, "למצרים ירדתם .. יצר הרע יש בינוים"⁴⁰ –

אלא פירוש הדברים הוא, שהتورה כפי שהיא נמצא למטה הארץ (ואפילו כפי שהיא נלמדת ע"י אדם טמא⁴¹), לא נעשה בה שום שינוי.

והhocחה לכך שהוא עניין של "אמת" היא מזה שהتورה נשארת באותו מהות ובאותו התקופ בכל מקום ותחת כל התנאים, עד שאפלו כשהتورה יורדת לתוך גדרי הזמן והמקום, שמצד עצםם הם בעלי שינוי (היפך האמת), גם שם נשארת היא תורה נצחת, ללא שינויים.⁴²

ובՃתביב "אמת ה' לעולם"⁴³ – שהענין ד"אמת ה'" מאיר בתחת העולם, ולכן, מצד "אמת ה'", יכול גם דבר שבעולם הגשמי, עלמא דשיקרא, להפוך לאמת דקדושא.

יש לומר, שזהי ההסברה במאמר חז"ל⁴⁴ שבשבועות מתן תורה נפעל העניין ד"חרות על הלוחות"⁴⁵ ...) חירות ממלאך המות" – שע"י נתינת התורה לישראל למטה, הוכנס בהם עניין הנצחות, גם בהיותם נשומות בגופים, והגוף הגשמי (מצד עצמו) הוא הווע

(46) ולהעיר ממחוזיל גבי דוד המלך ורבה (47) שבת ל, ריש ע"ב. ב' ב"מ פ', א) דכאשר למדו תורה לא הי' יכול מלאך המות לשולט בהם.

(48) ראה בהמקומות שבהערה 44. ועוד.

(49) ז"א עב, ב. ב. קכו. ב. וח"ב קציג, סע"ב.

תו"א עו, ד. ועוד. וראה סה"מ תרמ"ג ס"ע פד.

(50) זכריה יג, ב.

ובכ"מ. (51) ב"ב עד, א. סנהדרין קי, סע"א ואילך.

תנחומה קריה יא. וראה לקויות ואתנונ ה, סע"ב.

(40) שבת פח, סע"ב ואילך.

(41) ראה ברכות כב, א. וראה לקו"ש ח"ח ע' 352 הערות 6,5.

(42) ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 19.

(43) תהילים קי, ב. וראה לקו"ת סוכות פא, ג.

שמע"צ פג, סע"א ואילך. ועוד.

(44) שמוא"ר רפל"ב. פמ"א, ז. זח"א לו, סע"ב.

וראה שם קלא, סע"ב. וראה גם פדר"א פמ"ה. ועוד.

(45) תשא לב, טז.

הצדיק אינם חיים בשיריים כי אם חיים רוחניים", וחיוו הרוחניים של הצדיק אינם עוברים מן העולם לאחר פטירתו כי "דבר שבקדושה איןנו נתקר לגמרי מכל וכל ממקומו". ואדרבה, תוקפם אז הוא (במובן מסוים) עוד בתר שאות, מאחר שעל הרוחניות שלו אין חלות עוד ההגבלות שמצד הגוף וכו'.

אךAuf⁵², לא מצינו את העניין (והלשון) ד"לא מת" בשאר צדיקים⁵³, אלא במשה בלבד (ועוד⁵⁴ ביעקב, בדליך סעיף ח.).

ויש לומר הביאור בזזה:

בשאר צדיקים הנה העניין ד"اشתכח בقلחו עליון" – גם בעולם הזה – הוא באופן שהרוחניות שלהם היא בעולם הזה, כך שה תלמידים יכולים לקבל השפעה רוחנית מנשנת רבם; אבל חyi הצדיק עצם אינם קשורים ולמוכחים בגשמיות העולם. ונמצא, שבחייהם (הרוחניים) נעשה שינוי מסוים – והיינו, מה שבפטירתם אינם מלבושים עוד בגשמיות העולם. וכן אינו מתחאים לומר ד"לא מת" – שלא ה'י' כל עניין של הפסק ושינויו ונפל מדרגי"⁵⁵.

משא"כ במשה נאמר ד"לא מת": כיון שמדתו של משה היא מدت האמת, הרי גם חייו כפי שהם קשורים עם גשמיות

ח"ז⁵⁶ – אלא שבמsha האירה "אמת ה'" שהוא נצחית, ללא שינויים.

ולכן מצינו ש"מעשי ידי משה" נצחים המה – כאמור חז"ל⁵⁷ שהמשכן שעשה משה (לא הרבה, אלא) נהנד בלבד, והוא עומד לעולם ולעולם עולמיים⁵⁸ – דהיינו שהAIRה במשה האמת ד"אמת ה'" (הAIRה) לעוולם", על כן גם מעשי ה לשם יש בהם נצחות.

וז. ועאקו"כ שכן הוא בנוגע למשה עצמו, ובנוסף חז"ל⁵⁹ – "לא מות משה .. מה להلن עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש". והחידוש בזזה:

בנוגע לצדיקים בכלל מצינו⁶⁰, שאפילו בmittahם קרוים חיים. ויתירה מזו: רביינו הזקן מבאר בארכואה⁶¹, שצדיק נמצא בעולם הזה לאחר פטירתו עוד יותר מובהקו – לפי ש"חיי

(52) ראה לקו"ש חכ"ד (ע' 255. ושם) שגם אחרון רך שינה מפני השלום אבל לא שיר חyi (אלא שאצל משה, שענינו מدت האמת, ג"ז לא שייך. ע"ש).

(53) סוטה ט, סע"א*. וראה צפ"ג עה"ת ר"פ תרומה. ובכ"מ.

(54) ראה יומא עב, סע"א. סוכה מה, ב. בח"י תרומה כה, טו.

(55) סוטה יג, סע"ב. זה"א לו, סע"ב.

(56) ברכות ית, סע"א ואילך.

(57) אגה"ק ביאור לט"ז זך.

*.) ושם, שכיה גם בזזה. ולחנץ ש"זוד מלך ישריאל ד"י וקיטם" (ר"ה כה, א), ומלאכי בית דוד הם העומדים לעולם" (רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ט). ולהעיר מלק"ש חת"ז (נ"ז 470) שהנצחות במנשחה דוד ר'יא מצד עני הבטול שבו (ענין מאמור באדה"ז אחתהך⁶² גאנזיא (ע' ב. מאמר אדחהאמצ' וקרוא דב' ע' תרפ"ה. ס"ע תרפט' ואילך): משה .. חירות מושבוב מל' המות .. . דוד .. ה' בו הארת משה כו'. נ"ש). וראה לקנון הערכה .58

(58) בבב"ב (קטז, א. וראה קה"ר שם) דוד שנחיה בן כמוות נאמרה בו שכiba (ולא מיתה). ועד"ז בעוד מקומות. – אבל לא נאמר בזה הלשון "לא מת", רק "כאילו" (בר' (פמ"ט, ד) ופרש"י עה"פ וירא יה, יט). משא"כ במשה ויעקב שנאמר בהם "לא מת" (ולהעיר מרש"ס"פ ולך). (59) כה"ה הל' בלקי"ת חותק (נז, רע"א) ובכ"מ. – ובזוח"ג (קלה, ב) "דנקיית מדרגא".

כבדיא ... (אלא) מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.

ואינו מובן: היכן הוא המענה על השאלה "וכי בכדי ספרו כר' חנתנו כר' קברו כו'"?

יש מפרשין⁶⁵, שבمعנה "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" כוונתו לברר שהאמירה "יעקב אבינו לא מת" אינה מתייחסת לחיה הגוף שלו⁶⁶ – שבזה אכן הייתה מיתה – אלא "ודאי בנפש קאמר".

אלא שעדיין איןנו מובן: לפי זה, מהו החידוש דיעקב, שדוקה בו נאמר ש"לא מת"? – הרי כן הוא בכל צדיק, שחיה הנפש שלו הם ענין נצח⁶⁷!

ויל' הביאור בזוה: החידוש ד"יעקב אבינו לא מת" לגביו שאר צדיקים הוו בודאי בנווגע לחיו הגשמיים: ביוון שמדתו של יעקב היא⁶⁸ מدت האמת⁶⁹

(65) חז"ג מהרש"א. וראה הערה הבאה.
 (66) אבל בפרש"י (תענית שם) דהה ד"חנטו חנטיא (כ"י) נדמה להם שמאת אבל זו היי, והינו שלא מת גם בגוף (וב"מ בתומי' שם). וראה גם עיון יעקב, הריר"ה, עז יוסף ועוד לעשי' שם. וראה חז"ג מהרש"א שם. לקו"ש ח"ד ע' 1260 ואילך) – ונת' בלקו"ש חליה ע' 224 ואילך.)
 (67) גם אצל צדיקים אחרים מצינו דוגמת עניין זה (ראה לעיל הערה 58, "הניח בן כמותו". ועוד). וראה מפרשני הע"ז. ובכ"מ.

(68) כמויל במשה, וכידוע דמשה מלגאו ויעקב מלבר" (ראה תקו"ז תי"ג – כת. א), ושניהם ענים תורה (ראה בזה לקו"ת ואתחנן, סע"א וסע"ב. ובכ"מ). וראה הרשב"א (בע"ז) תענית שם ועוד (וע"ד החסידות – מאור עינים ב"ליקותים" ד"ה יעקב אבינו – פח, ד) ועוד – השיכות דיעקב לא מת לזה שיעקב עניינו תורה. (69) זה"א קלט, סע"א. קסא. א. קסא ר' ספרי ג'. לquo"ת מות ומשמעותו (שבהערה 29) ופ' ואתחנן

העולם, اي אפשר שהיה בהם מיתה והפסק, והם נשאים עניין נצחי גם בשומרות דעלומם זהה⁷⁰.

ואמרו חז"ל⁷¹ „אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא" – הינו שנשمت משה מתלבשת ב"חכמי הדור עיני העדה" שבכל דור ודור⁷², ובמיוחד בנשאי הדור, אשר "אין דור שאינו בו ממשה"⁷³ (ומוכחה להיות "משה" בכל דור ודור שבו מלובשת נשמת משה).

[ואע"פ שאין זה גופו של משה – הנה מאחר ש"חי הצדיק אינם חייםبشرיים כי אם חיים רוחניים", הרי חי משה אינם החיים הבשריים של גופו, אלא החיים הרוחניים של נשמותו וחיוו הרוחניים נשאים נצחים בעולם זהה הגשמי ע"ז שמתלבשים בגופו של נשיא הדור שבכל דור ודור.]

ת. ויש לומר, שגם גם אחד הביאורים במאמר חז"ל⁷⁴ בנווגע ליעקב: יעקב אבינו לא מת . . . וכי בכדי ספרו ספדי נחנטיא וחנתנו חנטיא ו侃בו

(60) ובכעיו יעקב (לע"י סוטה שם) משמע שהענין דמשה לא מת הוא גם בנווגע לגנוב ולהעיר מרושי ברכה לד, ז. וראה לקמן הערה 66 בנווגע ליעקב (ובחדרא ג מהרש"א סוטה שם שהענין דמשה לא מת הוא ע"ז יעקב לא מת). (61) תק"יז מס' ט (קב, רע"א. קיד, רע"א). ועוד [הובא בתניא פמ"ז (סג, א) לגבי הארת משה, בנסיבות כל בית ישראל]. וראה גם שם רפמ"ב. אגה"ק סו"ס זר].

(62) תניא רפמ"ב. וראה תקו"ז שם. חולין צג, א ובפרש"ז. שבת קא, ב (וש"נ): משה שפיר אמרת. ת"א יתרו סח, ג. טט, ג.

(63) ב"ר פנ"ג, ז.
 (64) תענית ה, ב. – וברשי' ויחי (מט, לג) הובא ר' יעקב אבינו לא מת", ונת' בשיחת ש"פ וייחי תשמ"ז.

נצח), כי חי זרעו ענינים – „זהו בחיים”; אלה הם חייו של יעקב, מدت האמת, שאפשר שיהי בה הפסק. ונמצא, שחיי יעקב הם ענייןנצח גם בעולם הזה הגשמי.

ט. ע”פ כל הניל יובנו דברי רשיי בוגר למשה „כדי הילדה שתכפר על המיתה”⁷³:

האמת והנצחיות דמשה אין עני שפעל הוא ע”י עבודתו, אלא הנצחיות דמשה נמשכת מזה שבונשתו האירה „אמותה”, ויה’ אלקים אמרת⁷⁴.

ולכן הרוי תיכף בילדתו – עוד טרם הי’ שירק לעבודה – גנטמא הבית כלו אורו: ה„נצחיות” ד„אמת ה” שהAIRה בנשחת משה, האירה בפועל תיכף בילדתו.

9 [וכהיותה „אמת ה”, שאין שירק בה שינויי, הרוי אין מקום לכל הסתר כו’ על האור – האור נשאר בתקפו בכל הזמנים והנסיבות, וממילא הרוי הוא מאיר בפועל ובגלו תיכף בילדת משה]⁷⁵.

וזהו פירוש „כדי הילדה שתכפר על המיתה”: כיוון שביהם לידת משה⁷⁶

(73) ראה גם יערות דבש ח”א דרוש ג (ז’) אדר תק”ד” בסופו. שם דרוש ח (ז’) אדר תק”ה קרוב לתחלתו. החיד”א בס’ דברים אחדים דרוש ג (ט), ריש ע”ב). ועוד. וראה גם לקו”ש חיז ע’ 362 ואילך.

(74) ירמי י, י. וראה לקו”ש חטו”ע 427 ואילך. ושם.

(75) להעיר מוזג (קפו, ב. הובא באורה”) פרשנתנו ע’ סא): משה מידDATAILID אסקלריון דנהרא כי משה משה ולא אפסיק טעמא.

(76) משא”כ אח”כ כשהותחלת לעבודת משה לא הי’ אור זה בהדגשה. ולהעיר מוזג (לא, ב)

– תתן אמת ליעקב⁷⁷ – בהכרח לומר, שחיה יעקבנצחים הם בכל מקום, גם בעולם הזה הגשמי. ולכך מקשין בಗמרא „וכי בכדי כו” – כיצד אפשר לומר שרלא מת” בגשמיota, בשעה שחנותו חנטיא בגופו של יעקב?

ועל זה בא המענה – „מה זרעו בחיים אף הוא בחיים”: כיוון ש„זרעו בחיים” (שהזו ענייןנצח שלא שירק בו הפסק ח”ז – שהרי בבני יעקב לא שירק כלוון חוווי), אזי „אף הוא בחיים”, כי ה„חיים” ד„זרעו” אינם דבר שונה ונפרד מהחיי יעקב⁷⁸ (אלא אלו הם חי וונשמת) יעקב כפי שהם נמשכים (ומתלבשים) ב„זרעו”). וזה גופא הוא הטעם לכך ש„זרעו בחיים” (באופן

שם. ונדה. וראה לקו”ש חכח”ע 255 ובהנוטם שם).

– בהשיכות יעקב לא מת למדת האמת שלו – ראה גם הרשב”א (בע”ד) תענית שם. מפרשימים שהובאו בתוש”ו וחיה שם (אות מה). ועוד. וראה גם תהיך וחיי קוג, סע”א ואילך. ועוד. ובארוכה עד הקבלה תורה לוי”צ לתענית שם (ס”ע ז ואילך) – הובא בקיצור בלקוטי לוי”צ לזהר פרשנתנו ע’ יא). ועוד. וראה לקו”ש חטו”ע 429 ואילך.

וההוספה בפנים היא – שימושו יש נצחות לחיי יעקב גם בנסיבות.

(70) מכיה בסופו.

(71) ראה ב”ב (קטו, ריש ע”ב) “גמורי דלא כליה שבטא”. וברשbam: וראי’ לדבר במלאכי (ב), כי אמי ה’ לא שניתית אתם בני יעקב לא כליהם. (72) ראה אגדה”ק ס”ז (קיא, סע”ב) דנסחת יעקב “כלולה מכל הנשומות شبישראל מעולם ועד עולם”. ע”ש.

(*) בתורת לוי”צ שם מבאר ההפרש בין משה ליעקב, שזדקא יעקב לא מות (נע”ש). ואולי הוא נע”פ המ”ד הא’ בסוטה שם “וימת משה ספרה הרבה דיישראל”. ואכ”מ.

ולכן, הנה לא זו בלבד שענין זה פעל את ביטול גזירות המן (כפירה לשון קינויו) – אלא עוד זאת: נתקיים "תכפר" לפני פירושה הנעה יוטר⁸⁰ של כפירה, "להיות נחת רוח לקונו", עניין של חביבות יותר מאשר ה' מקודם,

שהרי עי"ז נוסף עוד יו"ט אצל ישראל, ובזה גופא – כיתרון האור מן החושך – יו"ט ושמחה גדרולה יותר מכל המועדים – שמחה באופן ד"ען דלא ידע⁸¹, למעלה מדידיה והגבלה. ושמחה נצחית, כאמור רוז"ל⁸²: "כל המועדים עתידין ליבטל, וימי הפורים אין בטלים לעולם".

(משיחות פורים תש"ט).

יליל ד' אדר ושמ' תצוה תשמ"ה

הארה בגilioי הנצחות והאמת דעתמת משה, על כן לידיה זו (אשר "ותרא אותו כי טוב הוא") "מכפרת" ו"מקנחת" את עניין המיתה שבו, עד שגם בגשמיות "לא מת משה".

ומהאי טעם מודגש בגמר עניין הלידה דוקא (ולא העילי דיים הסתלקות משה) – כי דוקא זה מבטל בחאלת את גזירת המן: מבלי הבט עלי גודל העילי דיום ההסתלקות, כיון שטופף-סוף בנוגע לחיים הגשמיים⁸³ זהו עניין של סילוק וכו', נשארת בזה "נקודה" בלתי רצוי⁸⁴; משא"ב העילי ד"כדי הלידה שתכפר על המיתה" מבטל לנMRI את עניין המיתה והסילוק. כן"ל⁸⁵.

דקב"ה הintel אוrh זה ממשה "עד דקאים על טורה דסני לקלא אוריריאת".

(77) ולהעיר שגזרת המן הייתה "להشمיד והרוג את הגופו" (לביש או"ח סע"ר ס"ב, הובא בט"ז שם סק"ג).

(78) שלבן צ"ל עניין התעניתכו. וראה לקו"ש חט"ז ע' 350 ואילך. וראה הערכה הבאה.

(79) אף שגם במשה "יש תעניות מצד הסתלקות האור למטה" ואינו דומה לרשב"ז

שגילתה גם נסתור דתורה (ראה ס"ה להבין כי הילולא דרשבי – אמרי אדה"ז-תקס"ד ע' קד. אויה"ת "ענינים" (ע' רבבי ג). ועוד). ואכ"מ.

.(80) אגה"ת פ"ב.

(81) מגילה ז, ב.

(82) ליל"ש משלוי רמו תקמא. מדרש משל פ"ט. רבבי"ם סוף הל' מגילה.

